

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön October 10^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön. Fél évi díja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával. A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Az érzéketlen.

Eredeti történet.

„Az élet fellegdúlta egén nap a' sziv; hiv kiömlései, a' tiszta érzemények, sugárok, mellyek boldogságot fejtenek-ki az emberből“ szólla Gyerő a' láng érzelmű, 's lélek-teljes ifiú. Szégyennel pattantak vissza szavai a' merész ön bizottságú Luizáról; ki így felelt: „Sziv és érzemény üres hangok, mellyek csak kimondatásuknál hallatnak, azután tompán enyésznek-el. A' szerelem hiú lepke; megfogatása után leporlik róla azon kis ékesség, melly széppé tevė.“ — „Meggengedem; hogy úgy van némelleyeknél — felele Gyerő — kik azt lepkéhez hasonlítják; a' szerelem fényes nap; melly valamint virágot fejt feljövételével, ugy letüntével-is boldogit, gyümölcsöket hagyván maga után.“ „Valóban—viszonza Luiza — Gyerő ur elragadva beszél kedvelt tárgyáról; csudálkozom, hogy mint erősebb férjfi nem tudott kivetkezni ezen felette szegény indulatból; törpéknek tulajdonsága ennek hódolni, a' nemes pedig lábával tapodja azt, mint kegyére méltatlan szenvedelmet.“ — „Engedelemmel kisasszony; az erősnek ugy mint a' gyengének egyiránt természetéhez tartozik, 's kétszer bosszúlja-meg magát az elnyomott természet azon, ki elég mindennapi gondolkozású volt, midőn azt lábával tapodta. Ez olyan érzés, melly széppé varázsolja az élet tövisrakta pályáját; hiv ösztön, melly bátorit a' bajok levivásában, 's végre édes nyugalommal kosszorúzza a' kiállott szenvedéseket“ viszonza Gyerő. — „Talán hosszas fáradság után jutott a' szerelemnek illy szép leírásához Gyerő ur; vagy talán éppen szerelmes-is“ szólla Luiza. — „A' sértést bántatlanul türom, az utólsóra pedig azt

mondom, igen, én szeretek egy angyalt, ki előttem áll itt, 's viszont szerelméért esdeklem“ monda Gyerő. — „Viszont-érzelemről ábrándozik az ur? — felele Luiza — igazán sajnálom, ha csak úgy ismerte Luizát, ki minden illy érzégesen nevet, 's megveti azt, ki ilyenekről férjfi létére is álmodozik. Ezen érzés bennem nincs meg, 's szánom azt, kibe a' végzés ezt belé öntötte.“ Ezzel Luiza komolyan végig nézvén Gyerőt szobájába ment. — „Mi volt ez? nagy ég! hogy szenveded-meg egy érzéketlentől még munkádat-is bíraltatni; ó add meg néki méltó érdemét. Átok feküdjék rajtad Luiza; fellobbant érzésed tárgy nélkül vezessen az életbe; szerelmed mindenki nevesse, 's ne találj soha megfelelő rokon szívet; átok, nagy átok nyomja szerelmedet, mig végre sirkövedben megakadsz, 's halálokdor-is részvétlenek vigasztaljanak!“ felkiálta Gyerő.

Minden férjfiban van egy kényes hur, az ön érzet hurja, melly ha érintetik, bár kedves tárgy legyen is annak oka, kevélység viszhangját adja. Így volt ez Gyerőnél-is. —

Boszúsan tért vissza lakába Gyerő, de még-is nyugodalommal, mellyet fellobbant ön érzete eszközölt. Ettől fogva kemény elhatározat volt nála, hogy figyelmét komolyabb dologra vonja; mire nézve feltette magában, hogy a' külföldet járja-be, és sok részben elmaradt hazáját gyűjtött tapasztalásiból gazdagítsa. Szülőji nagyon bámultak elhatározásán; a' mindig szelidebb gondolkozású és finomabb idegzetű anya féltette egyetlen fiját; de a' hazája hijányát ismerő, 's nem minden kis veszélytől félő derek férjfi, Kérei Béla, nyugodtan 's örömmel szemléle fijának büszkeségtől fellobbant indulatját, 's nem ada neki megtagadó választ.

Kérei Gyerő a' gazdag, és nemes gondolkozású Bélának egyetlen szülöttje volt; a' gondos szülők semmit se mulasztottak-el gyermekök jó nevelésére. Fáradságuk kivánt haszonnal-is volt tetézve; Gyerő mindenben megfelelt az atyai várakozásnak: szép tudomány magamutogatás nélkül, jámbor erkölcs, jóra kész szív, emberekért forrón lángoló kebel, hazája boldogságáért hevülő érzelem bélyegzék őt. Szülői birtokával Lengeiek határos szomszédok voltak, 's a' két ház költsönös barátságban élt.

Gyerő együtt tanult volt Lengei Boldizsárnak Kálmán fijával 's barátság kötö a' két ifiút egybe; a' városból, hol sok ideig voltak, tanuláruk végzete után a' két barátok vissza tértek szülőjükhöz, 's Gyerőt Kálmán megismerteté testvérével Luizával. E' leányka, szülőjünek öröme, minden kellemekekkel birt, mellyek egy leányt kitüntethetnek: mivel gondolkodás, a' tudományos ismeret körén felül szépség, kevélység nélkül egyesült benne; de egy vissza taszító valami volt maga viseletében, mellynél fogva a' szívnek gyengéd érzelmeit gunyolta, 's annak bajnokit lenézte. Ritkán jelent-meg társaságokban, 's barátnéji már előre féltek megjelenésétől, mivel gunyakaczajnak tevéki ezeknek érzelmeiket, sőt attól még a' férjfiak se valának menttek. Társaságába voná Gyerőt a' tudományos Luiza; szép miveltsége előbb többszöri vele lételre, végre szerelemre-is bír a' deli ifiút, 's ámbár tudta jól Luiza gondolkodásának módját; de még-is biztatta a' férjfiaknál szinte közös hiú remény, hogy talán ő Luizát köréből kiveheti. Ezen édes képzelet bátoritá Gyerőt előbbi vallomása tételére.

Gyerőt szülőji elkészíték 's rövid időn utazandó vala; de előbb Kálmántól és ennek szülőjüitől bucsút akart venni. Boldizsár áldását adá a' lelkes ifiúnak nagy czéljára, 's oktatásul tapasztalásit. Ekkor Gyerő bement Luizához-is hogy tiszteletét utólszor nála megtegye, midőn így szölli-tá-meg Luiza: „Hát? maig is szerelmes Gyerő ur? gondolom a' külföldön elfelejti e' gyáva indulatot!“ — „Én is gondolom — felele Gyerő — a' kis asszony is más érzést vált akkorra, midőn ismét szerencsém leend.“ — „Édes Gyerő, ha szabad lenne, egy oktatást adnék az utra, melly csak e' lenne: a' szívnek semmi jóval nem kamatozó érzelmeit felejtse messze; futó meteor az, mit szerelemnek neveznek, fénye pedig csak rossz levegőnek gyüledéke. Az efféle indulatok időt rabolnak-el mind a' két nemtől. A' férjfi az általa elvesztett időt mennyi jó dologra tudná használni a' maga nagy pályáján: az asszonyi nem pedig komolyabb ismeretek szerzésére fordíthatná az így elfecsérlett időt; 's így mind kettő lelki nagyságot sajátolván, csak egyforma lelki miveltség lenne az egyesítő pont a' házasságúal.“ — „Kedves Luiza — felele Gyerő — ha nem nehez-

telne, én ezen szerény ajánlásra ezt mondanám: „az érzés mind a' két nem tulajdona, de különbséggel; a' komolyabb czélú férjfiúnak kevesebb jutott, de annál több a' szép nemnek; ez a' nagy rész arra van határozva a' természettől, hogy a' férjfiuban a' kisebbet felköltse, nem pedig hogy lenyomja. Mind a' két nemre nézve egyiránt illik ez; a' láng fellobbanásának se ideje, se tárgya nincs hatalmunkban. Kétszer szerencsétlen, ki azt gondolta, hogy el van benne temetve ezen érzés; nem, nincs eltemetve; csak fellobbanásának ideje nincs még jelen; 's a' ki ezt magától elperelte, idővel mint rejtett tűz nagy erővel ront-ki benne, 's ha tárgyát nem találja-fel, maga magát emészti-meg.“ Nevetve fogadá Luiza az oktatást, 's Gyerő nyugodtan mene külföldi utjára. De midőn hazája földjét utolszor csókolá, megnyihé Luizára mondott átkát, 's azt kíváná csak, hogy fellobbant szívének tárgyát hosszas könnyek után nyerjemeg valaha.

A' gyenge leányka háromszor füzött koszorút a' tavasz virágából; 's még mindig a' külföld foglalá-el Gyerőt, honnan áldást árasztandó volt hazájára, bár csak a' maga körében-is. Az alatt Luiza mindig a' régi marada; kerülték sokan társaságát, mert hol megjelent, bár szép tulajdoni bámultattak, még-is mint vést hozó csillagtól félték tőle. Ő végre megunván a' körulte tapasztalt hasztalan érzelgéseket — a' mint azokat nevezte — szülőji ellenére-is a' portroyali Bernadita apácák klastromát választá magának menedékül. Szülőji hasztalan igyekeztek szándékaról lebírni, kik végre egyezésüket adván, elvitték szeretett leányukat a klastromba. Portroyal a' franczia föld kies vidékén egy mély völgyben feküdt; setét erdők környékeztek a' magánosan álló klastromot. Itt voltak a' Bernadita apácák, kikhez tudományosságukért több tudósok vonultak. A' klastrom kertje nagy erdővel vala határos, melly séta helyül szolgált a' beveendő apácáknak. Itt szokott mulatozni Luiza - is büszke elbizottságát még le nem vetkezve. *(Végz. köv.)*

II. NÉPISMERTETÉS.

Chinai ebéd. *(Végzet.)* Valóban Chinainak kell lenni, hogy az emberek annyi kedvetlenségeken, mellyeknek illy

alkalommal a' házi ur ki vagyon téve, meg ne botránkozzék. — Csak akkor vehet ismét szabadon lélekzetet, ha végtére sok hajlongások, számtalan complimentek és más költsönösen felváltott mentegetések után mind egyik helyet foglalja, 's a' társaság egynemű részei egyesültenek. Erre legott egy sereg inas tolúl elő, melly nagy szám elmellőzhetően szükséges, minthogy egyszerre szolgálnak minden asztalon. Először-is egy fűdzsa mandola-tejet tesznek a' vendég elejébe, melly az étvágyat (appetitus) ingerelje. Ezután különösen az étkek három fogásban (Tracht) következnek; az első fogás béeczetelt (marinirt) hal, hideg sódor, madár-begy, madármáj, besózott kácsák, és némelly czukornádban találtató kukaczkból áll, melly utólsók a' chinai izlelgők-től (Leckermäuler) különösen dicsértetnek. Mihelyt ezen étkek feladatnak felkel a' házi ur, 's poharát vendégeire köszönti, mellyet amazok in corpore viszonoznak. Az asztalok nem terítettnek-meg, valamint nálunk Európában, hanem az asztaloknak kettős táblájik vannak, 's így a' felsőt valamennyi tárgyakkal együtt mindenkor el lehet vinni. Az első és második ételfogás között több közbevetett mellékételek (Entremets) hordatnak-fel, mellyeket a' vendégek fel 's alá sétálás közt költenek-el a' teremben, 's egyszersmind társalkodásba elegyednek, melly többnyire rejtvények 's más elmés feladásokból áll. De mihelyt a' cerimoniamester a' második ételfogást bejelenti, melly ama madárfészkekből készített híres levesből áll, legott kiki helyére ül, 's titkos örömmel várja a' szerencsés pillantatot, midőn ezen izes étellel kedveskedhetik szájának. Tudva vagy, hogy ezen fészkek nem egyebek tengeri fecske (Seeschwalbe, hirundo esculenta) fészeknél, mellynek belrésze bizonyos sóanyagból áll, 's mellyet felolvasztva több nemű fűszerekkel, és galamb, 's hurosmadár tojása székével készitenek-el. Hogy az embernek ez étel fontosságáról fogalma (Begriff) lehessen, az inasoknak csak ama fontos, és innepies arczára nézzen, mellyel ezen ételt feladják, vagy a' vendégek édes vággyal teljes kacsintásaikat, mellyeket a' ditsőített ételre oda-oda vetnek. Csak a' festő ecsetje lehet képes a' physiognomiáknak ezen bohókás változó játékát hiven lerajzolni. — Vége levén a' második fogás-

nak, ismét poharak fűrtetnek, de most az ur egészségére; a' midőn erkölcei, fényüzése, 's vendég-szeretése a' legfárasztóbb bőbeszédűséggel dicsértetnek, emeltetnek. A' harmadik fogás öt-hat halból áll, mellyekben párolt (gedünst) halak, megapritott elefantfark, sült madarak, 's nagy számú mártások foglaltnak. Felesleges még említeni, hogy ezen pompás ebédeknél a' legkülön neműbb borok 's liqueurök-is nagy szerepet játszanak. A' csemegék gyümölcs, kocsonya 's czukor süteményekből állnak, 's állva költetnek-el, mind ezeket pedig végezetül a' thea zárja-be. —

III. JELES MONDÁS.

Örömeink tűnése.

Futva fut éltünk szakasza,
Csak kórokat hagy majd örömünk tavasza,
'S ama koszorúból, mellyet ifjúságunk
Készített, minden nap kihull egy virágunk.

Kis János.

Aphorismák Erdélyből. Inkább kenyeret koldulni, mint jó szívet: amazt adhatja idegen-is, ezt pedig csak magad.

A' boszút, akkor-is ha igazságos lenne, kikerülni, nemes indulat: a' megbántót szeretni, azzal titokban jót tenni, nyomorúságában felsegélni, mennyei dolog.

iffj. Thorockay László.

Igazi szépség. Ha a' szépséget szenvedő pillanatban nem láttad, soha se láttál még szépséget. Schiller.

Természet. Itt alant akarta vala a' természet nekünk megmutatni, mennyit képes ő oda fent tehetni. Petrarca.

IV. KÖLTÉS Z E T.

Elszánt. (Regély.)

Fény-aczállal beboritva
Vér-ohajtó élt szoritva
Husz vitéz egy körben áll,
Arcaikon az elszántság,
Karjaikban a' bátorság,
Képeiken ül halál.

Köztök Béla, a' legifjabb
Vére tüzeben szilajabb,
Boszút forral szívében:
'S hogy eljut feltett céljára,
Megesküszik aczéljára,
Melly szinte reng kezében.

Nellit látta! Nellit kérte!
Szíve vágyát még sem érte,
Bár a' lány-is kedvelé;
Ádor félénknek mondá őt,
Atyja pedig a' szeretőt
Vitéz hősnek nevelé.

Ádorral kész hát küzdeni,
Hírét, szívet megmenteni,
És sisakját lekapja;
Utánna! 's szól az érezt,
Hogy erre kar és kard vezet,
Mia lesz a' boszú napja.

Zajra zaj kel, kardra kard vág,
 El-el borzad a' fél világ,
 Villog a' vértelt aczél.
 Egy csapás! és most hirtelen
 Lerogy Ádor, le az ellen,
 'S Béla vig derűre kél.

Bajtársainak egyet int,
 Es sítakot ránt-le megint,
 Neheztelni nines kire!
 Elrémult a' számosb csoport,
 Karjok vitézül nyitott sort,
 Tiszta már a' hős hire.

És la térdel — letérdelnek,
 Könnye gördül a' vitéznek
 Mert hű szépét nyerte-el;
 'S Ádor most megaláztatva,
 Seregétől elhagyatva
 Szemet sűt, 's magányba kel.

Társait Béla öleli,
 Boldogítóit kedveli,
 És most — most jó még a' nép;
 Vitézségét megisméri
 Nevével az eget méri
 Kedvesé lesz már a' szép.

Nelli-is jó, pir fut arczán
 Szíve nyugszik Béla harcán
 Hő kebelére lankad,
 Telve az elszánt reménye!
 Karban keblök érzeménye!
 Hű csók a' csókba olvad.

M a d a r á s z József.

V. VILÁGI TELEGRAF.

Rappo, az új Hercules Dresdában nem régiben igen magára vonta a' köz figyelmet. Phisicai ügyessége és testi ereje végkép meglepék a' közönséget; mert Rappo „a' hihetlent hihetővé teszi“ mondák a' Dresdaiak. Így p. o. ő egy szélmalom valamelyik szárnyán vízszint (horizontal) állva szabadon és egyenesen forog; — ez olly előadás, mellyet előtte senki még csak lehetségesnek se gondolt. Éppen olly meglepőnek mondják lenni azt, midőn ő valamely egyenesen álló vasdorong körül úgy lebeg, hogy egész testét azon csak egyik karja tartja. Lábaival magát valamely gerendához szegezve 's testét hátra felé lehajtva egy tökéletesen megnőtt lovat több rőfnyi magosságra emel-fel; de leginkább csudálandó ő mint golyóbis hajító, és font-emelő (jongleur), melly tulajdonságban minden eddig látottakat maga után hagy. Már német országnak számos ujságai minden felé magasztalva hirdetéek, sőt az „Allgemeine Zeitung“-is 198-ik számában több mint két hasábot szentelt ez új Herculesnek.

Napoleon tiszteltetése Párisban. A' vendome-i szobor előtt minap következő félig mulattató történetnek valánk tanúji. Egy öreg érdem-keresztes vitéz megáll valamely virág-áros előtt. „Hányat 20 sou-ért?“ kérdé az öreg katona dörmögve. „Tízet“ viszonz a' szürke szakálos áruló, 's az alku megvolt. Erre a' vevő megkerülvén az oszlopot egymás után behajigálja tíz bokré-tájit a' rostélyon e' szavakkal: „Nesze vezérem!, nesze Napoleon!, nesze császárom!“ és így tovább. A' mint hódolását elvégzé, megszólítja őt a' virág-áros: „Jelesen pajtás! erről ismerni-meg az öregeket; én-is katona voltam.“ — „Mit? te katona voltál, 's még-is virággal kereskedel a' helyett, hogy azokat a' császár lábaihoz tennéd?“ — „Istenem! minden embernek élni kell; de kérdezze-meg

kend ez asszonyt itt, hogy reggel én-is kettőt veték oda.“ — „Hervadtakat? hiszem!“ — „Nem, nem! szebbek voltak, mint ezek itt; 's ha valaki jó szót ad, az egész kosarat oda öntöm.“ — „Jól van, öntsd oda, én segítlek.“ 'S úgy lön; a' két öreg megragadja a' kosár két fülét, 's azt a' császár lábai elébe üríti az egybe sereglett nép hangos tetszése közben. „Nem elég“ mond a' virág-áros „itt van még pénzed-is, nekem nem kell.“ — „Nekem se!“ viszonz a' másik, 's elakar menni; de a' virág-áros megragadja: „el kell venned!“ — „Nem nem!“ — „Megállj hát!“ 's így dörmögve távoznak, és nem sokára egyik csapszékbé ülnek, hol barátságosan egy pohár sert üritenek rajta.

aa.

VI. KÜLÖNFÉLÉ.

Nagy fatorlat. Missisippinek különös tulajdonsági közé kell ama bámulandó sokaságú uszó fát is számlálni, mellyet az a' tenger felé hengerit, néha pedig elhagyott ágyában, temérdek sár-és kövecsterületekkel elegyítve maga után hagy. Ezen fák úgy usznak alá, mint a' talpak. Darby az utazó 1826. leirt egy ilyen tümeget, melly 10 angoly mértföldnyi hosszú, 540 láb szélességű és 8 láb magosságú volt. A' folyvást oda torló uj fától mindig pedig nőtön nő, 's a' vízzel, mellyben uszik, emelkedik és száll alább, 's nem vár egyébre, mint egy nagy áradásra, melly őt a' mexikói öbölbe kivesse, holott sok ilyen szállítványok szoktak egybe gyülekezni.

Különös és zláng. A' párisi polytechnicumban fártott vizsgálatok alkalmával egy 11 esztendős gyermek vizsgálás alá bocsátkozván a' felsőbb mathesis és számolás tudományából minden kérdésre legnagyobb élességgel és pontossággal felelt. E' ritka eszű gyermek bizonyos Bertrand doctornak fija; csak 1830-ban kezdett a' mathesiból leczkéket venni, 's nem foglalatzkodott vele többet, mint három, négy óráig naponként. Minthogy gyengélkedő volt, minden esztendőben legalább három hónapot falun töltött, hol csak gyermek-társainak játéka volt foglalatossága. — Nyelvek tanulásában szintolly könnyűséget mutatott; mert alig kezdett 1828 ik Novemberben deákul tanulni (tehát 6-ik esztendejében) már 1829-ki Decem-berben valamennyi deák historicust nagy ügyességgel fordította.

VII. NEVETTETŐ PILULA.

A' szegény pór igaz ügyében informálni mene bíróját, és ügyének bizonyosabb megnyerhetéséért ajándékol borját vitt. A' bíró látván az ajándékot a' parasztra rivalkodék mondván: „hát én szoptassam?“ Mire nagy ijedten felele a' paraszt: „Elhozom úram az anyját-is.“

Sicher.

S z á m r e j t v é n y .

Egy fiú megkérdezte, hogy hány esztendő ő, az apja, és nagy apja — felele: én apámmal 54; apám nagy apámmal 109; nagy apám velem 85 esztendő. — Hány esztendő volt mindenik? P. K.

Előbbi rejtvény: Sz616.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.